

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Lonkila, Helena

Title: Eräänlaisia supermiehiä ja -naisia

Year: 2017

Version: Published version

Copyright: © 2017 Pohjoismaisen konservaattoriiliiton Suomen osasto ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Lonkila, H. (2017). Eräänlaisia supermiehiä ja -naisia. *Konservaattori*, 2017(1), 20-21.
https://bin.yhdistysavain.fi/1596861/gaFZiSfgQMrXNbRFe6H70UD_OH/Konservaattori_1_2017_nettilehti.pdf

Poikkitieteellinen näkökulma

ERÄÄNLAISIA SUPERNAISIA JA -MIEHIÄ

Konservaatorit ja restauroijat kuuntelevat aineellista kulttuuriperintöä tarkasti. He tuntevat hyppysissään kulttuurin materiaalisuuden ja aistivat sen produktiivisen voiman. Konservaatoreille aineellinen ja aineeton hankautuvat materiaalisessa, joka toimii historiallisen mielikuvituksen ja kriittisen ajattelun lähteenä.

TEKSTI HELENA LONKILA

Tekstiilikonservoinnin lähteillä

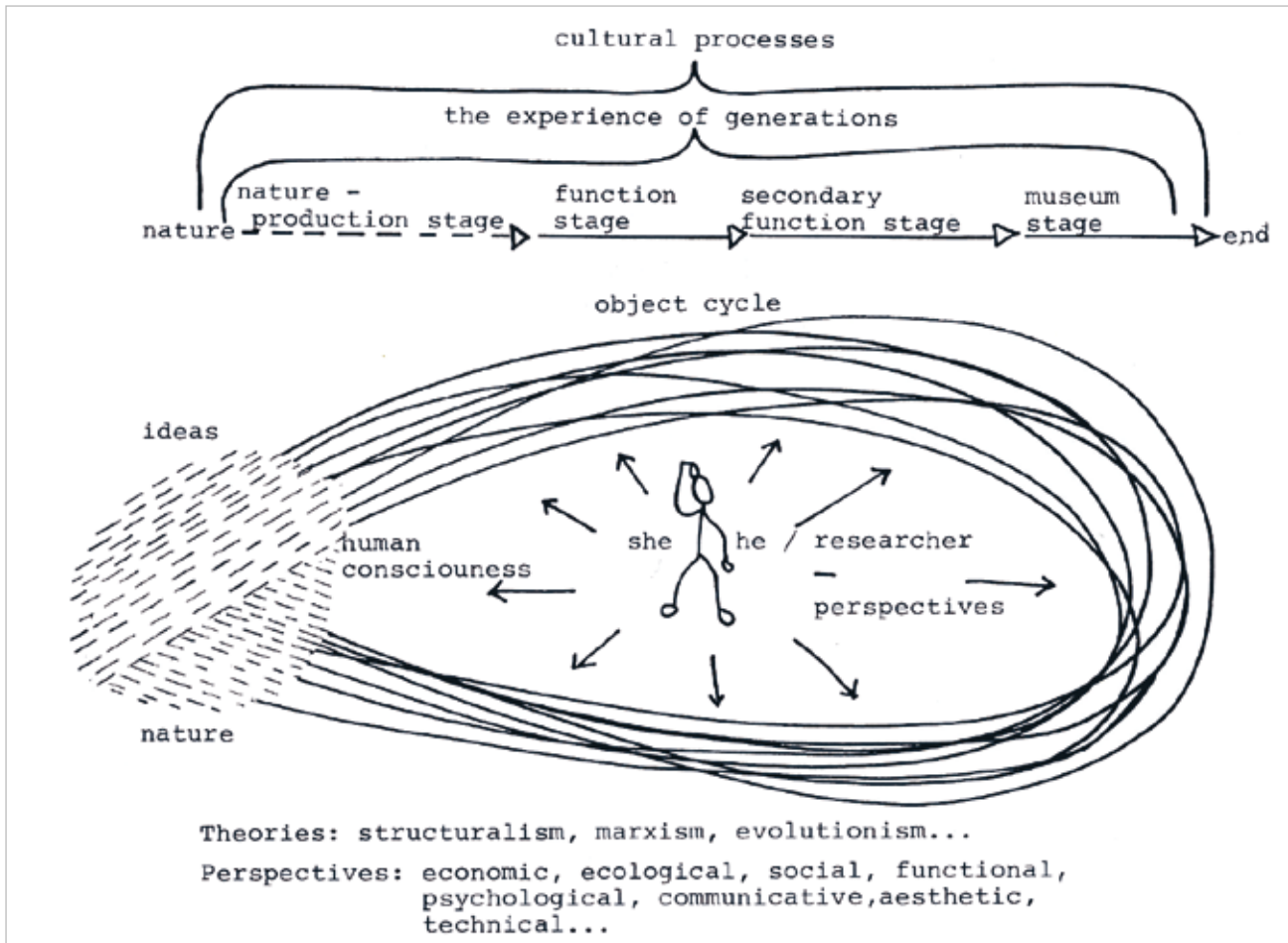
Aloittaessani konservaattorin opintoni yli 30 vuotta sitten oli selvää, että myös konservaattori oli tutkijayhteisön jäsen. Konservaattorin tehtävänä oli osallistua aktiivisesti kulttuuriperinnön suojeluun ja vaalimiseen sekä toimia eräänlaisena tieteenalojen välisenä tulkkina varsinkin silloin kun materian väistämätön hajoaminen ja ikuisen kokoelman ideaali olivat törmäyskurssilla.

Harjoittelupaikkani oli Tukholmassa sijaitseva Riksantikvarieämbetet, jonka tekstiili-osaston pitkät perinteet ulottuvat 1800-luvulle. Ruotsalainen tekstiilikonservointi, kuten tekstiili-

konservointi monissa muissakin Pohjoismaissa sai alkunsa kansallisromantiikan hengestä ja Käsityön ystävien (Handarbetes Vänner, 1874) perustamisesta. Konservaattorin työkalupakkiin kuului monipuolinen käsityötaito sekä esteettisen työskentelyprosessin ja tuloksen ihanne. Nykytermein: konservointiosaaminen toimi linkkinä museoaineiston materiaalisuuteen. Konservaattorin täytyi osata tehdä ja tietää, miten ja millaisen prosessin tuloksena esine on syntynyt, ja miten esineen materiaallinen ja sosiaalinen aikalaishistoria muotoutuu.

Tukholmassa oltiin myös edelläkävijöitä tekstiilikonservoinnin käytännön ja teorian yhteensovittajana, ja minulla oli arvokas tilaisuus opiskella

tutkija **Inger Esthamin** (1928-) johtamassa tutkimusryhmässä. Tällöin tutustuin myös tutkija **Inger Marie van der Lippen** tekstiilikonservointia käsittelevään tutkimukseen, joka ilmestyi etnologian väitöskirjana *Occupational or professional culture* (1985). van der Lippe oli ensimmäisiä, joka tutki konservointia itsenäisenä ammattina. Hänelle oli tärkeää eritellä konservoinnin prosessia ja konservaattorin työolosuhteita laajassa tutkimuksen ja käytännön yhdistävässä kontekstissa. van der Lippe sijoitti myös museoesineistön ja sen tutkijan samaan "isoon kuvaan" ja korosti näiden molempien olevan yhteydessä historiaan, traditioon ja sukupolvien kokemukseen.



Perspectives of research on the object cycle. van der Lippe 1985

Lineaarinen ja syklinen kulttuuriperintö

Monen tutkimuksen käänteen jälkeen van der Lippen ajatus on edelleen ajankohtainen ja sovellettavissa kulttuuriperintöön ja -ympäristöön. Nykyhetkestä katsottuna kiinnostavaa siinä on, kuinka van der Lippe esittää esineen tai laajemmin materiaalsen kulttuurin kiertokulun lineaarisen ja syklisen prosessin yhdistelmänä. Jäsennys on tarpeen sekä kulttuurin materiaalisuutta pohdittaessa että kulttuurin ja luonnon erilaisia aikaolemuksia yhdistellessä.

Vuonna 2017 kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristötyötä tekevien

asiantuntijoiden paikka ja kenttä ovat samankaltaisia kuin edellä esitetyssä van der Lippen mallissa. Hallinnonalojen sektoroituminen ja siiloutuminen sekä ammatillinen eriytyminen, jotka 1990- ja 2000-luvuilla eristivät konservattorin ateljeehen ja tutkijan kammioonsa, ovat tiensä päässä. Kulttuuriperinnön vaalijat ovat uusien haasteiden edessä. Raha- ja resurssipulaan ajatellaan vastattavan hallinnonalojen yhdistymisellä ja yhteistyöllä sekä kouluttamalla laaja-alaisia osaajia.

Museologian professori **Janne Vilkkuna** kirjoitti 1990-luvulla Konservattoriliiton lehteen (Vilkuna, Konservattorilehti no 33 - 34 helmikuu 1995 s. 14-21) legendaariseksi muo-

dostuneen artikkelinsa Kokoelmista ja tutkijakonservattoreista. Tekstissään Vilkuna pohti sekä konservattorin että tutkijakoulutuksen hankkimisen etuja ja sitä millaista osaamista ja työelämätaitoja kaksoistutkinto tuottaa. Vilkunan mukaan tutkijakonservattorit ovat kansallisen luonnon- ja kulttuuriperinnön säilyttämisen ”eräänlaisia supernaisia ja -miehiä”.

Kirjoittaja on tutkijakonservattori (PKL) ja filosofian tohtori (museologia). Hän työskentelee Jyväskylän yliopistossa, musiikin, taiteiden ja kulttuurintutkimuksen laitoksella opettajana ja koordinoi kulttuuriympäristön tutkimuksen maisterikoulutusta (KUOMA).